

Iomdha urraim ag cloinn Chathaoir

[Mac Airt, Seán, *Leabhar Branach*, Dublin, 1944, poem 58]

Domhnall Carrach Mac Eochaidh .cc.

1 Iomdha uirrim ag cloinn Chathaoir,
coiléin amhra,
dreagain as lucht feithmhe feadhma,
beithre Banbha.

2 Coinnle foghla, faolchoin nimhe,
naithre fraochdha
fhuilngios a mbeóghuin ar bóchna,
leómhain laochdha.

3 Uirim catha, cródhacht ainmhear,
ionnradh droibhél,
tarla don druing nach uair anágh
ar uaim oilén.

4 Cosnuid Laighnigh na lios mbláithgheal,
beart nách iongnadh,
minic a ttrom ar fhiadh fhoghladh,
drong fhial fhionnghlan.

5 Minic do tuilleadh teisd áirmheach
a n-iath Laighean
lé neart aimhdheóin na ríogh roimhear,
díol na ndaighfhear.

6 Dóigh nár léigsead a los oinigh
uirrim uatha,
na laoich fuair lé ceart a gcríocha
nách tearc tuatha.

7 A ngníomhradh ní héidir d'áiriomh,
ógbhadh fhromhtha.
buidhion coisg gach éinfhir iomtha,
tréinfhir thoghtha.

8 Atá dhíobh a ndiaidh na sinnsear
seabhadh urlamh,
mac meic Aodha na ttreas ttinnmhear,
teas gan turnamh.

9 Is é áirmhim oighri Fiachaíd
feithmheóir ágha,
beithir éachtach ceannchus cliara

's cheanglas cána.

10 Feilim Ó Broin, branán Laighean.
lingeas bearna,
mó� do chaith tar ceann a gcomhdha,
flaith beann mBearbha.

11 Dírioche leanus lorg a chinidh
ar chruas gcéimeann;
ní guais leis a muigh 'na maoidheann
guin na ngéirreann.

12 Comhla dhaingion, díbeirt caibhdhean,
cearchuill aoigheadh,
draig coinbhleachtach, tuir gan trághadh,
muir gan mhaoideamh.

13 Cumhdach anbhfann, ionnradh oireacht,
onchú uaibhrioch,
soighnéan adhanta beann mbaoghlach,
an seang suaimhneach.

14 Triath Raghnallach na ruag mbaoghlach,
beithir dhreachnár
téid tré armuibh na gcaor gciothruadh,
saobh an seachrán.

Agus is saobh an seachrán agus an turus tarla do mhacámh óg foghlamtha do Mhumhuin mhíonálúinn Maicniadh, ar ndul go tigh scoile dhó. Is é céadchonnradh agus céadturnus do-rinne, .i. leabhar foghlamtha agus foirciodail do bhí aige do dhíol agus clogad caomh ceannchumhduighthe do bhí ag óglach san thír láimh ris do cheannach go daor ar luach a leabhair, an uair nách raibhe feidhm ar chlogad ná ar chathbharr, ar arm ná ar éideadh ag énduine; agus dá mbeith ag gach aon oilé, nách aige soin do bheith feidhm riú, agus tar gach arm solámheda dhíobh sin, nácharbh fhear feadhma do dhénamh re clogad é. Agus ní hionnshamhui agus ní hionann sin agus an ceannach agus an cruinniughadh lann agus líirioch, aim agus éideadh, eirreadh agus eachrudhe do-ní Féilim mhac Fiachaídh mhic Aodha *mic* Seaáin *mic* Rémninn *mic* Seaáin *mic* Aodha *mic* Domhnuill Ghlais *mic* Conchubhair *mic* Raghnuill *mic* Lorcáin *mic* Philip *mic* Raghnuill [ó n-abarthar Raghnallaigh] *mic* Donnchaídh Mhóir í Bhroin, *mic* Murchaidh *mic* Oiliolla an Fhiodhaigh, *mic* Dubhluing Duibhchluana *mic* Domhnuill na Sciath, *mic* Donnchaídh Mhóir *mic* Donnchaídh *mic* Brain [ó n-abarthur Branuigh]. Agus is a n-aimsir a *thoraídh* agus a tharbha do theacht asteach cheannchus sé gach uile arm infheadhma do choimhéd a chlú agus d'imdhídion a athardha.

15 Ar thrén biodhbhadh is eascarad

a n-am eachtra,
beanuidh sé do chléir a gcionta,
céim as deacra.

16 Lór le mnaoi do dhíol 'na dalta,
díon a hochta,
dul leis [as diamhair níor dhulta]
d'iarraidh obtha.

17 Ní fhéd Féilim fulang ainbheath
d'aoinfhear fhaghla;
baoghal de ní dóigh go ndearna
tóir ré ttarla.

18 Dídion a chirt, claochlódh éigceirt,
ionnramh aoltuir,
mílidh dá ndénuid sluaigh sléchtoin
fhuair ar aontoil.

19 Cuartach curios a chlú áirmhioch
gach aird d'Éirinn;
ní faighthear cailleoir ós caoillinn
d'aindeónin Fhéilim.

20 Ó Thuinn Cliodhna go Tuinn Tuaighe
tearc ar fhéile
fear coimeasa ré gnaoi Ghuaire,
's go Baoi Béirre.

21 Ní fhuil éntroigh d'Inis Cobhthaigh
[is cuairt fhíre]
nár ghabh a chlú ón chléir go [a] chéile
gan léim líne.

22 Leannán scoile an dreagan duaisréidh,
doirseóir catha
fár chlaon fiodhbhadh, fialfhuil Eacha,
riaghul ratha.

23 Ua Seaáin na gcoilgshleagh gcréchtach,
cosnamh tíre,
crodh is clú do chaith re chéile,
an flaith fíre.

24 Leómhan caithmheach, croidhe ainvhear,
aigneadh iodhan,
gríobh ghuaisbheartach nách claon comhar
's nach saobh siobhal.

Agus is saobh an siobhal do-rinne ceannuighe críonna do cheannuighthibh Bhaile Átha Cliath ar ndul go Sligeach dhó d'iarraidh fiach do bhí aige ar Ó gConchubhair Sligigh. Agus an oidhche do-chuaidh don bhaile, tángadar buidhion do dheaghaos dána a gceann í Chonchubhair lé dán ar n-a ghréschuma go fáthamhuiil focailghlic. Do héisdeadh an dán agus do díoladh an bhuidhion go daor d'airgead agus d'earraidhibh uaisle onóracha. Agus is eadh adubhaint an ceannuighe an uair do-chonnairc sé a dhaoire do díoladh an dán, "A í Chonchubhair, is daor cheannchus tusa dán," ar sé. "Ní daor," ar Ó Conchubhair, "óir ní thugus a leathluach air fós." Mar do-chualaidh an ceannuighe sin, táinig go hÁth Cliath tar ais. Agus is gearr 'na dhiaidh sin go ndeachadar buidhion ré dán d'ionnsuighe an cheannuighe do cheannach airm agus éadaigh uaidh. Do fhiachuigh in ceannuighe dhíobh an raibhe dán aca do dhíolfaidís ris féin. Adubhradur-san go raibhe. "Más eadh, ceinneóchad-sa go maith é." Tug sé deich bpúint dóibh ar an dán do bhí dénta lé forglá chéad bliadhan roimhe sin; agus 'na dhiaidh sin do ghluais sé leis an dán a gceann í Chonchubhair Sligigh a ndóigh go ttiubhradh dá uiread a ttug féin air dhó, agus nách dá athair ná dá sheanathair ná do neach do chineadh ná do chlannmhaicne í Conchubhair do-rinneadh an dán do rug an ceannuighe leis. Agus giordh eadh mar do-chualaidh Ó Conchubhair connradh an cheannuighe, agus a raibhe ris in dán fá na chomhair féin dá cheannach uaidhe, tug Ó Conchubhair dá uiread a ttug an ceannuighe ar an dán dó dá chionn, bíodh nách raibhe feidhm aige ris. Agus dar leam-sa is mór do mealladh an ceannuighe do chionn an bhairr aisdir-sin do chur air tar an tí nár éimidh dán ná drécht ná deaghlaoidh dá ttugadh chuige riam, .i. deaghmhac Fiachaíd mhic Aodha, fear ceannsuighthe caibhdhean agus cosanta a cheirt, agus fear congphála gach deighriaghla.

25 Is méduighthe brughadh 's biatach,
beart as buaine,
iomdha bean ó Bhrugh na Bóinne
go bun Féile.

26 'S a sin go Sruth gharbh na Maoile,
marbh a gáire,
bhíos ag cor a gcúil re chéile
nár mhúin Máire.

27 Iomdha gallghlór im Ghleann Cornáin,
is cúis truaighe,
níor beanadh fós clinn a gcléire
ná [a] gCill Cluaine.

28 Ní tuar seachráin [saobhnós corrach!]
a gceann Fhélim,
confadh an dreaguin ón dílinn,
eagail d'Éirinn.

29 Níor iarr Féilim na n-écht n-áirmhioch

ainm a n-aisgidh,
tuilleadh ar ttriall a gceann coscúir,
geall an ghaisgidh.

30 Mír chosanta críche Laighean
laoch a bhfeithmhe;
ní rug aoinfhear uaidh dom aithne
buaidh dár bheirthe.

31 Meadh bruidhne Baile na Corra
Caisiol Mumhan,
nó an mór te groighioch nár goradh,
Oilioch Uladh.

32 NÓ Ráith Chruachan, caoimhlios Meadhbh
nó mór Uisnigh,
samhail don longphort fhial arsuidh,
cian dá cluinsin.

33 NÓ Nás áirmhioch, longphort Laighion,
nó lios Almhan
'na mbíodh Fionn ag triall gan turnamh
's an fhian armghlan.

34 Bruidhion chúplach na gcuach n-órdha,
iosdadadh daithgheal,
dul 'na gar ar ló ní lamhthar,
cró na gcaithshleagh.

35 Teaghdhais loinnreach na laoch meardha,
mainér bláithréidh,
foirgneamh slaitgheal an mhúir mhaoithchiúin
dúin do dháimhchléir.

36 Tearc ceard dá gcumthar a nÉirinn
uaidh ar mearfall;
Teagh Miodhchuarta as cló 'na chonchlonn,
an cró cleathchorr.

37 Ní guais d'Fhéilim, éigne lúthmhar,
labhairt dána;
ní mór théid dá aimhdheóin uadha,
taibhgheoir tána.

38 Fiadbhaidh chlaon ó chnuas ag bloghadh
biaidh am Shamhuin,
's geamhar ard ar thuar ós tulaigh
uadh 'na aghaidh.

39 Fearthuin meala ar mhoglaibh corra
créd nach tiobhra?
ró éisc a srothuibh bruaigh Bearbha
uaidh is iomdha.

40 Inghion Fhiachaidh, aigneadh fosaidh,
freagra tromdha,
méin mhaordha, tromghrádh is tarbha,
comhrádh Connla.

41 Beangán roscglan, réitioch anbhfann,
iomchar oinigh,
gég dhaithgheal dob iongnodh d'fhoghoil,
ionnramn oirir.

42 Foighéig ceannsa do chloinn Tuathoil
nár thuill goradh,
dóigh nách iongnadh lé dá lamhar,
mé dá moladh.

43 Iomdha ollamh d'éigsibh Banbha
a mbrugh Úna,
nár ghabh uaithe do réir rádha
céim ar gcúla.

44 Bantracht suaimhneach go séis ttaidhiúir
fán ttruim mbéasnáir,
mná do chur na gceann is cáischéim
ar gheall grésbháin.